

Briselē, 13.8.2014.
COM(2014) 501 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

2014. gada ziņojums par Eiropas Savienības attīstības un ārējās palīdzības politiku un tās īstenošanu 2013. gadā

{SWD(2014) 258 final}

**Globāla atbildība
Globāla solidaritāte
Globālas vērtības**

Palīdzot valstīm un cilvēkiem, ko skāris vislielākais trūkums

Vēl nekad Eiropas Savienības (ES) attīstības politika nav bijusi svarīgāka vai efektīvāka. Ar tās palīdzību tiek veiksmīgi izplatītas Eiropas vērtības strauji mainīgajā pasaulē, vairojot ES ietekmi un cieņu pret ES. Turklāt vissvarīgākais ir tas, ka tā nodrošina būtisku ieguldījumu mūsu galvenā mērķa — galējas nabadzības izskaušanas uz visiem laikiem — īstenošanā.

ES 2013. gadā turpināja politiski un finansiāli atbalstīt attīstību visā pasaulē. Tā ieguldīja ievērojamu summu, proti, EUR 14,86 miljardus, ārējās attīstības palīdzībā. Saskaņā ar Pārmaiņu programmu¹ — Komisijas plānu plašas ietekmes attīstības politikai, kas vērsta uz palīdzību cilvēkiem un valstīm, ko skāris vislielākais trūkums — cilvēki ar zemiem ienākumiem un vismazāk attīstītās valstis ir šīs palīdzības galvenie saņēmēji.

Līdz ar to ES un tās 28 dalībvalstis ir lielākās palīdzības sniedzējas pasaulē. Mēs apzināmies, ka varam darīt vairāk — īpaši, ja plānojam sasniegt kopīgo mērķi, t. i., līdz 2015. gadam 0,7 % no ES nacionālā kopienākuma (NKI) novirzīt attīstībai. Un mēs arī apzināmies, ka attīstības sadarbība ir kas vairāk par naudu. Varam lepoties, ka esam palīdzējuši jaunattīstības valstīm, un to atbalsta vairāk nekā 80 % Eiropas pilsoņu². Sniedzot palīdzību, īpašs uzsvars likts uz nabadzības izskaušanu. Bet tas ietver arī apņemšanos partnervalstīm uzticēt vadošu lomu un padarīt palīdzības piegādi pēc iespējas efektīvāku.

Finanšu pamata noteikšana attīstībai

Eiropas Parlaments 2013. gada decembrī apstiprināja finanšu instrumentus ES ārējai darbībai³ 2014.–2020. gadam. Šīs paketes centrālais elements attīstības jomā ir mērķis izskaust nabadzību pasaulē, vienlaikus nodrošinot, ka partnervalstis pašas uzņemas atbildību par savu attīstību.

Daudz gadu finanšu shēmā (DFS) ES politikas prioritātes 2014.–2020. gadam ir izteiktas finanšu izteiksmē, un tā nosaka, kā apstiprinātās summas tiks izlietotas ārējās darbības, tostarp attīstības, jomā. ES darbu ar ārējiem partneriem koncentrēs uz četrām konkrētām politikas prioritātēm: paplašināšanās, kaimiņattiecību politika, sadarbība ar stratēģiskajiem partneriem un attīstības sadarbība.

Kopējā apstiprinātā summa ārējās darbības finanšu instrumentiem 2014.–2020. gada periodā pārsniedz EUR 51,4 miljardus. Vēl EUR 30,5 miljardi būs pieejami sadarbībai ar Āfrikas, Karību jūras reģiona un Klusā okeāna (ĀKK) valstīm, kā arī ar aizjūras zemēm un teritorijām (AZT), izmantojot 11. Eiropas Attīstības fondu, kas nav daļa no ES budžeta.

¹ COM(2011) 637 *final*, 13.10.2011.

² *Eurobarometer* īpašais pētījums Nr. 405 „ES attīstības palīdzība un tūkstošgades attīstības mērķi”

http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_405_en.pdf.

³ http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-13-1134_en.htm.

Eiropas Parlaments tiks iesaistīts prioritāšu noteikšanā ES ārējai sadarbībai pirms ārējo finanšu instrumentu plānošanas. Uzlabota koordinēšana starp ES un dalībvalstīm, lai nodrošinātu maksimālu ietekmi un redzamību — īpaši, veicot kopīgu atbalsta plānošanu —, arī būs viens no galvenajiem elementiem.

ES arī arvien vairāk attīstībai izmanto novatoriskus finansējuma avotus, tostarp apvienojot finansēšanas instrumentus un privātā sektora fondus.

Pārmaiņu programmas īstenošana

Vajadzība maksimāli labi izmantot mūsu ārējo attīstības palīdzību lika Eiropas Komisijai veikt izmaiņas attīstības politikā. 2013. gadā mēs pietuvinājāmies tam, lai sasniegtu mūsu galveno mērķi, proti, vienas paaudzes laikā visā pasaulē izskaust galēju nabadzību.

Investīcijas mūsu nākotnei

Pasaule, jo īpaši jaunattīstības valstis, strauji mainās. Pasaules IKP kopš 2000. gada ir pieaudzis par vienu trešdaļu, bet tieši jaunattīstības valstīs tas ir pieaudzis visvairāk, veidojot pēdējo desmit gadu laikā 70 % no pasaules izaugsmes. Kopš 2000. gada IKP Subsahāras Āfrikā ir pieaudzis par 84 %. Āfrika tagad ir kontinents ar straujāko izaugsmi un jaunākajiem iedzīvotājiem.

Līdz ar to vērojama ievērojama globālās ietekmes maiņa un tirgus pārkārtošanās no attīstītajām valstīm uz jaunietekmes un vismazāk attīstītajām valstīm. Pirms piecdesmit gadiem jaunietekmes un jaunattīstības valstis veidoja tikai 25 % no pasaules IKP. Šodien šis skaitlis ir 50 %, un iespējams, ka turpmāko desmit gadu laikā tas pārsniegs 66 %. Šis labās ziņas parāda, ka attīstības sadarbība ir vairāk nekā solidaritāte: tas ir arī ieguldījums labākā nākotnē, no kuras ieguvēji būs mēs visi.

ES 2013. gadā strādāja, lai īstenotu politikas ieteikumus, kas bija izklāstīti Pārmaiņu programmā, un lai risinātu attīstības problēmas, ar kādām saskārāmies, šai darbībā uzsvaru liekot uz pasaules nabadzīgākajām valstīm un to pilsoņiem, un jomām, kurās ES noteikti spēj sniegt pievienoto vērtību.

Labā pārvaldība, tostarp cilvēktiesību ievērošana, demokrātija un tiesiskums, un atbalsts ilgtspējīgai un iekļaujošai izaugsmei, izmantojot tādas virzītājspēkus kā ilgtspējīga lauksaimniecība un ilgtspējīga enerģija, ir tie divi saistīto politiku prioritāšu kopumi, kas savstarpēji pastiprina pīlārus, uz ko balstīta Pārmaiņu programma.

2013. gadā tika organizēti pamatīgi valsts iekšējās plānošanas pēcpasākumi, lai nodrošinātu, ka ES pasākumi ir vērsti uz ne vairāk kā trīs centrālajām nozarēm, kas atspoguļo šīs politikas prioritātes. Turklāt Pārmaiņu programma uzliek mums par pienākumu nodrošināt vismaz 20 % ES ārējās attīstības palīdzības, lai atbalstītu sociālo iekļaušanu un humānu attīstību un stingri uzraudzītu finansējumu, kas paredzēts, lai novērstu klimata pārmaiņas. Kopīga plānošana ar ES dalībvalstīm un citiem palīdzības sniedzējiem tika īstenota vairāk nekā 40 valstīs visā pasaulē un aptvēra arī virkni valstu ar nestabilu situāciju.

Iekļaujoša un ilgtspējīga izaugsme

Nepietiekams uzturs ir vismaz vienas trešdaļas bērnu nāves gadījumu cēlonis jaunattīstības valstīs un galvenais nāves iemesls mātēm 20 % gadījumu. ES 2013. gadā pastiprināja

centienus mazināt pasaulē badu, pārtikas trūkumu un nepietiekamu uzturu, pieņemot jaunu politikas priekšlikumu, kas izklāstīts Komisijas paziņojumā „Māšu un bērnu uztura uzlabošana ārējā palīdzībā — ES politikas satvars”. Paziņojums tika publiskots Uzturvērtības palielināšanas iniciatīvas (SUN) kustības marta sanāksmē Briselē: globāla platforma nepietiekama uztura problēmas risināšanai. Komisijas mērķis ir uzlabot māšu un bērnu uzturu, lai mazinātu mirstību un slimības, kā arī kavēkļus izaugsmei un attīstībai, ko rada nepietiekams uzturs. Mūsu politikas galvenais devums ir EUR 3,5 miljardu ieguldījums, lai palīdzētu līdz 2025. gadam par septiņiem miljoniem samazināt to bērnu skaitu, kuri sirgst ar augšanas traucējumiem.

Kambodža ievērojami palielina rīsa eksportu

ES atbalstīja MVU izveidi **Kambodžā**, ieguldot EUR 8,6 miljonus vairāku līdzekļu devēju trasta fondā, ko pārvalda Starptautiskā finanšu korporācija. Izmantojot programmu, kurā ES ir galvenā līdzekļu devēja, tiek uzlabota MVU konkurētspēja rīsu audzēšanas nozarē. Tas ietver rīsu pārstrādes jaudas palielināšanu valstī, kā arī atbalstu Kambodžas rīsu popularizēšanai, kas 2012. un 2013. gadā ieguva „Pasaules labāko rīsu” balvu. Rezultātā eksporta vērtība un apjoms 2013. gadā ir vairāk nekā dubultojies.

Visā pasaulē aptuveni 1,4 miljardiem cilvēku nav piekļuves elektrībai un gandrīz trīs miljardi cilvēku ēdiena gatavošanai un apkurei izmanto cieto kurināmo, piemēram, tradicionālo biomasu un ogles. Lai dotu ieguldījumu ANO iniciatīvas „Ilgtspējīga enerģija visiem” (SE4ALL) īstenošanā, ES ir sev izvirzījusi mērķi līdz 2030. gadam nodrošināt 500 miljoniem cilvēku piekļuvi ilgtspējīgai enerģijai un piešķīrusi līdzekļus, lai trīs gadus šos globālos centienus koordinētu, izplatītu un pārraudzītu.

ES 2013. gadā atbalstīja enerģijas iegūšanas projektus jaunattīstības valstīs, izmantojot savus finansēšanas instrumentus, lai apvienotu attīstības dotācijas ar citiem kapitāla instrumentiem. Subsahāras Āfrikā no ES un Āfrikas Infrastruktūras trasta fonda (ITF) bija piešķirti EUR 400 miljoni, nodrošinot nozīmīgas investīcijas vismaz EUR 4 miljardu apmērā. Ir pieejamas dažādas iniciatīvas, piemēram, ES tehniskās palīdzības mehānisms EUR 80 miljonu apmērā, lai palīdzētu partnervalstīm atjaunot un izstrādāt politiku tā, lai ilgtspējīgas enerģijas nozarei tās spētu piesaistīt privātās investīcijas.

Laikposmā no 2007. līdz 2012. gadam nodarbinātības līmenis globālajā darbības vecuma iedzīvotāju grupā palielinājās no 60,3 līdz 61,3 %. Lai veicinātu iekļaujošu izaugsmi, kas ļauj pašiem nabadzīgākajiem piedalīties ienākumus radošās darbībās, laikposmā no 2004. līdz 2012. gadam ES palīdzību ir izmantojuši 8,8 miljoni cilvēku un 7,7 miljoniem cilvēku ir palīdzēts sniegt tehnisku apmācību un arodapmācību.

2013. gadā ziņu virsrakstos daudz tika ziņots par migrāciju. Komisijas paziņojums „Migrācijas ietekmes palielināšana uz attīstību”⁴ bija pamatā ES un tās dalībvalstu kopējai pozīcijai Augsta līmeņa dialogā par starptautisko migrāciju un attīstību, ko ANO Ģenerālā asambleja organizēja 3.–4. oktobrī. ES pozīcijā tiek uzsvērts, ka migrācija jāatzīst par iekļaujošas ekonomiskās, sociālās un vides attīstības virzītājspēku un ka attīstības stratēģijās migrācija un mobilitāte atzītas par attīstību „veicinošiem faktoriem”.

⁴ COM(2013) 292.

Labā pārvaldība

ES 2013. gadā turpināja īstenot ES Rīcības plānu par cilvēktiesībām un demokrātiju⁵. Tā turpināja aktīvi atbalstīt pilsoniskās sabiedrības organizācijas, un vairāk nekā 20 valstīs tika īstenoti īpaši cilvēktiesību jautājumiem veltīti dialogi. Lai atbalstītu demokrātiju un demokratizāciju, ES īstenoja vēlēšanu novērošanas misijas, piemēram, **Kenijā, Pakistānā, Hondurasā un Mali**.

Kopējās drošības un aizsardzības politikas (KDAP) ietvaros ES izveidoja divas jaunas misijas: ES Apmācību misiju **Mali** un ES Robežu palīdzības misiju **Lībijā**. Kopumā 2013. gadā ES savās 12 civilajās misijās un četrās militārajās operācijās izmantoja vairāk nekā 7 000 civiliedzīvotāju un militārpersonu.

2013. gada decembrī Eiropas Komisija un Augstā pārstāve ārlietās un drošības politikas jautājumos pieņēma kopīgu paziņojumu „ES visaptverošā pieeja ārējiem konfliktiem un krīzēm”⁶ ar nolūku palielināt centienus padarīt globālo darbību saskaņotāku, visaptverošāku un efektīvāku.

Miers un stabilitāte

Ilgtermiņai attīstībai un nabadzības izskaušanai vajadzīgs miers un drošība, un otrādi. ES saglabāja vadošās pozīcijas centienos veicināt mieru un stabilitāti, atzīstot, ka attīstības palīdzības efektīva izmantošana var būt būtisks elements ilgstošu pārmaiņu veicināšanā.

Piemēram, **Mali** 2013. gadā bija ES uzmanības centrā. Februārī, pēc tam, kad Mali varas iestādes ātri pieņēma pārejas ceļvedi demokrātijas un stabilitātes atjaunošanai, tika atjaunota attīstības palīdzība šai Āfrikas valstij. Aptuveni EUR 250 miljoni tika izmantoti, lai apmierinātu Mali iedzīvotāju pirmās vajadzības — uzsvaru liekot uz pārtikas nodrošināšanu, ūdeni un sanitārajiem apstākļiem, un jauniem priekšlikumiem palīdzēt atjaunot valsts ekonomiku.

2013. gada maijā ES, Francija un Mali Briselē organizēja starptautisku palīdzības sniedzēju konferenci „Kopā ar jaunu Mali”. Konferencē kopumā tika apsolīts piešķirt EUR 3,25 miljardus Mali attīstības prioritātēm: tas ir izlēmīgs atbalsta un solidaritātes solis, kas sperts starptautiskās sabiedrības augstākajos līmeņos.

Starptautiskā konferencē par **Somāliju** Briselē 16. septembrī ES solīja piešķirt vēl EUR 650 miljonus, lai atbalstītu valsts pozitīvu attīstību un nodrošinātu, ka tā saglabā virzību uz stabilitāti un mieru. Jaunie līdzekļi tiks izmantoti, lai nodrošinātu šādu pamatpakalpojumu sniegšanu: veselības aprūpi, tīra ūdens piegādi un izglītības nodrošināšanu.

Somālijas Jaunā kursa konference iezīmēja pagrieziena punktu ES un Somālijas attiecībās, tuvinot starptautisko sabiedrību un Somāliju, lai apstiprinātu Somālijas Līgumu, apņemtos sniegt atbalstu, lai palīdzētu to īstenot, un it īpaši, lai iesaistītu visas puses šajā jaunajā politiskajā procesā. Kā lielākā palīdzības sniedzēja ES Somālijai laikposmā no 2008. līdz 2013. gadam ir piešķīrusi aptuveni EUR 521 miljonu. Daži no ievērojamākajiem rezultātiem: 40 000 bērnu ir sākuši skolas gaitas, pusmiljonam cilvēku tiek piegādāts drošs ūdens, un 70 000 cilvēku ir palīdzēti mājlopu audzēšanā.

⁵ https://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/EN/foraff/131181.pdf.

⁶ JOIN(2013) 30 *final*, 11.12.2013.

ES apstiprināja savu ilgtermiņa apņemšanos atbalstīt **Afganistānu** pārejas periodā un pārveides desmitgadē. Eiropas Savienības Policijas misijas Afganistānā pilnvaras uzturēt civilo kārtību un tiesiskumu tika pagarinātas līdz 2014. gada 31. Decembrim. 2013. gadā ES piešķīra EUR 196,5 miljonus, lai atbalstītu vietējo attīstību un pārvaldību, uzticamas un pārredzamas vēlēšanas, Afganistānas reģionālo sadarbību ar kaimiņiem, lauksaimniecības attīstību un policiju.

Kopš jaunas vardarbības uzliesmojuma 2012. gada beigās **Centrālāfrikas Republikā** (CĀR) ES ir pastiprinājusi partneru informēšanu. Augusta vidū Eiropas Komisija, reaģējot uz pēcapvērsuma krīzi, stabilitātes instrumenta ietvarā pieņēma EUR 10 miljonu stabilizācijas programmu. Starpkopienu vardarbība ir paātrinājusi humāno krīzi valstī, tādēļ Komisija piešķīra EUR 39 miljonus situācijas risināšanas atbalstam. ES ir arī piesaistījusi EUR 50 miljonus **Āfrikas valstu vadītajai starptautiskā atbalsta misijai Centrālāfrikas Republikā (MISCA jeb AFISM-CAR)**. Paredzams turpmāks atbalsts MISCA.

EUR 115 miljonus vērts valsts veidošanas līgums **Kotdivuārai** bija galvenā komponente vispārējā ES stratēģijā, kas vērsta uz valsts stabilizāciju, valsts varas atjaunošanu un iekļaujošas izaugsmes veicināšanu 2013. gadā.

Solidaritāte un atbalsts

Tāpat ES ir bijusi prominentākā un redzamākā palīdzības sniedzēja, kas atbalsta **Mjanmas** pāreju uz demokrātiju, un 2013. gadā ES turpināja atbalstīt šīs pārmaiņas. 5. martā Mjanmas prezidenta vizītes laikā Briselē priekšsēdētājs H. van Rompejs (*H. Van Rompuy*), priekšsēdētājs Ž. M. Barrozu (*J. M. Barroso*) un Mjanmas prezidents Teins Seins (*U Thein Sein*) pieņēma kopīgu paziņojumu. Paziņojums iezīmēja svarīgu pavērsienu ES un Mjanmas attiecībās, jo tajā tika iestrādāts redzējums veidot ilgstošu partnerību un darboties pie demokratizācijas, nacionālās samierināšanas un ekonomiskās liberalizācijas plāniem.

ES plašajā sistēmā Mjanmai izklāstīti ES un dalībvalstu mērķi un prioritātes, lai veidotu noturīgas partnerattiecības un veicinātu ciešāku sadarbību ar šo valsti. Tie ir kopīgi centieni, kuros apvienotas darbības miera, demokrātijas, attīstības un tirdzniecības atbalstam.

2013. gada novembrī pirmās ES un Mjanmas darba grupas tikšanās laikā komisārs A. Piebalgs ierosināja galvenās jomas attīstības sadarbībā ar Mjanmu 2014. –2020. gadam, proti, lauku attīstība, izglītība, pārvaldība un atbalsts miera veidošanai.

SWITCH-SMART

Komisārs A. Piebalgs 2013. gada novembrī Mjanmā sāka īstenot programmu SWITCH-SMART (*SMEs for Environmental, Accountability, Responsibility and Transparency — MVU vides saudzēšanai, pārskatatbildībai, atbildībai un pārredzamībai*). Projekts atbalsta Mjanmā izgatavotu apģērbu ilgtspējīgu ražošanu, un tas tiks īstenots, lai palielinātu šajā nozarē strādājošo MVU starptautisko konkurētspēju. Trīs gadu projekts tiek finansēts, izmantojot ES dotācijas EUR 2 miljonu apjomā, un tā mērķis ir mazināt nabadzību, attīstot Mjanmā tirdzniecību un privāto sektoru.

Sīrija turpināja būt konflikta ieskauta, kas ietekmēja arī stabilitāti kaimiņvalstīs, jo īpaši Libānā un Jordānijā. ES ir bijusi nozīmīga loma politiskā dialoga uzturēšanā ar iesaistītajām pusēm, lai panāktu politisko noregulējumu Sīrijā, un tā aktīvi piedalījās sagatavošanās darbos miera konferencei par Sīriju (Ženēva II). ES 2013. gadā nolēma grozīt sankciju režīmu par labu Sīrijas iedzīvotājiem un Sīrijas opozīcijai, saglabājot spiedienu uz pašu

režīmu. Tā ietvēra arī papildu finanšu paketi EUR 400 miljonu apmērā 2013. gadam, kas paredzēta Sīrijas konflikta skarto iedzīvotāju un reģiona galveno vajadzību apmierināšanai. ES un tās dalībvalstis 2013. gadā joprojām bija lielākās humānās palīdzības (vairāk nekā EUR 2 miljardi) sniedzējas 9,3 miljoniem konflikta skarto cilvēku: aptuveni puse no tiem ir bērni. Eiropas palīdzība sasniedz aptuveni 80 % no konflikta skartajiem iedzīvotājiem.

ES ir aktīvi atbalstījusi to, ka tiek īstenota ANO Drošības padomes rezolūcija par ķīmisko ieroču samazināšanu Sīrijā, un ir sniegusi materiālu atbalstu ANO un Ķīmisko ieroču aizlieguma organizācijas (OPCW) misijai.

Sīrijas bērni trūkumā

Izmantojot ES atbalstu, vismaz 780 000 bērnu Sīrijā, Jordānijā un Libānā, daudzi no kuriem atrodas bēgļu nometnēs vai pārvietoti valsts iekšienē, ir saņēmuši skolas izglītību, kas pielāgota Sīrijas mācību sistēmai, lai varētu turpināt mācību gaitas. Aptuveni 10 000 skolotāju ir apguvuši mācīšanas metodes vai psihosociālā atbalsta metodes, lai palīdzētu tiem efektīvāk mācīt un atbalstīt konflikta skartos bērnus.

ES miera bērni: Nobela prēmijas atbalss nākotnē

Bērni ir vieni no visneaizsargātākajiem konflikta upuriem. Pēc tam, kad ES saņēma **2012. gada Nobela Miera prēmiju** par sasniegumiem miera veicināšanā Eiropas kontinentā, ES piešķīra naudas balvu, lai palīdzētu tām meitenēm un zēniem visā pasaulē, kam atņemta iespēja augt mierā.

Kolumbijā bērnu interesēs īsteno projektu, kas neļauj bruņotām grupām vervēt bērnus. Dienvidsudānā līdzekļi tiek izmantoti, lai palīdzētu bērniem sākt jaunu dzīvi pēc konfliktā pavadītajiem gadiem. Pakistānā ar iniciatīvu tiek sniegts atbalsts konflikta dēļ pārvietoto bērnu izglītībai un aizsardzībai. 2013. gada novembrī ES apstiprināja savu lēmumu turpināt iniciatīvu „Bērni mieram”, paziņojot par papildu līdzekļiem jauniem projektiem 2014. gadā.

Būdamas vadošās humānās palīdzības sniedzējas pasaulē, 2013. gadā ES un tās dalībvalstis ar apņēmību reaģēja uz dabas katastrofām, bruņotiem konfliktiem un ieilgušām krīzēm. Palīdzība krīzes ietekmes mazināšanai, ko Eiropas Komisija sniedza 2013. gadā, veidoja vairāk nekā EUR 1,3 miljardus, un tā tika īstenota vairāk nekā 90 valstīs.

ES arī palielināja centienus veidot izturētspēju valstīs, kurās iespējama krīze, 2013. gada jūnijā pabeidzot savu „Rīcības plānu izturētspējai krīzes apdraudētajās valstīs 2013.–2020.”⁷

Tropiskais ciklons *Haiyan* bija viens no spēcīgākajiem cikloniem, kas jebkad reģistrēts, un tas sasniedza **Filipīnas** 2013. gada 7. un 8. novembrī. Ņemot vērā ciklona ārkārtīgo spēku un apjomu, tas tieši skāra aptuveni 14–16 miljonus cilvēku, un postījumu apjoms bija milzīgs. Bojā gājušo skaits pārsniedza 10 000 cilvēku. Ciklonam sekoja 7,2 ballu spēcīga zemestrīce, kas skāra Filipīnas oktobrī un iznīcināja mājas un iztikas līdzekļus aptuveni 350 000 cilvēku.

ES strauji reaģēja, piešķirot vairāk nekā EUR 43 miljonus neatliekamām humānām vajadzībām un sākotnējās atjaunotnes un rekonstrukcijas centienu atbalstam. ES palīdzēja

⁷ SWD(2013) 227 final, 19.6.2013.

nodrošināt raitu pāreju no tūlītējas krīzes pārvarēšanas uz cilvēku dzīves atjaunošanu. Intervences jomas ir ūdens apgādes un sanitāro sistēmu atjaunošana, elektroenerģijas tīklu remonts, pamata atbalsts veselībai, iztikai, pajumtes nodrošināšanai un infrastruktūras atjaunošana, lai nodrošinātu, ka tā ir izturīgāka pret nākotnē iespējamām viesuļvētrām un zemestrīcēm.

Arī 2013. gadā ES bija pilnībā iesaistīta centienos veicināt politisko un ekonomisko pāreju. Jo īpaši ES bija iesaistīta ar Ēģiptes sabiedrības polarizācijas padziļināšanos saistītu jautājumu risināšanā. ES palīdzība **Ēģiptē** tika pārskatīta pēc vardarbības, kas izcēlās pēc prezidenta Muhameda Morsi (*Mohammed Morsi*) padzīšanas. ES ārējā attīstības palīdzība tagad ir vērsta uz sociālekonomisko sektoru un uz atbalstu pilsoniskajai sabiedrībai, un tās saņēmēji ir cilvēki, kas nonākuši vislielākajā trūkumā.

Eiropas kaimiņattiecību politika (EKP) joprojām tiek izmantota par pamatu, lai veidotu labklājības zonu ar ES kaimiņiem, izmantojot uzlabotu politisko apvienošanu, ekonomisko integrāciju un ciešāku sadarbību. 2013. gadā ES turpināja centienus atbalstīt un iedrošināt demokrātiskas pārmaiņas reģionā un jaunajām saistībām kopumā piešķīra aptuveni EUR 1,3 miljardus. ES joprojām ir vienīgais svarīgākais tirdzniecības partneris gandrīz visām valstīm, kas atrodas tās kaimiņos.

Ievērojams progress 2013. gadā tika panākts Austrumu partnerības īstenošanā. Austrumu partnerības samits Viļņā novembrī bija pavērsiena punkts ES attiecībās ar mūsu tuvākajiem austrumu kaimiņiem. Sarunas par asociācijas nolīgumiem, tostarp par padziļinātu un visaptverošu brīvās tirdzniecības zonu (*DCFTA*), ar **Moldovas Republiku** un **Gruziju** bija būtībā pabeigtas un nolīgumi bija parakstīti.

Attiecībās ar **Ukrainu** 2013. gadā uzsvars tika likts uz to, lai palīdzētu valstij izpildīt nosacījumus, kas ļautu tai parakstīt asociācijas nolīgumu, tostarp par padziļinātu un visaptverošu brīvās tirdzniecības zonu (*AA/DCFTA*). Ukrainas valdība paziņoja par lēmumu atlikt *AA/DCFTA* parakstīšanu uz novembra beigām. Tomēr gada garumā sasniegtais progress bija ievērojams. Maksājumi budžeta atbalsta programmām, kas bija atlikti tādēļ, ka pastāvēja bažas par valsts finanšu pārvaldību, beidzot tika veikti, atzīstot Ukrainas varas iestāžu īstenotos pozitīvos pasākumus. ES ir apņēmusies atbalstīt Ukrainas ekonomisko un finanšu stabilitāti, it īpaši atbalstot pilsonisko sabiedrību un privātā sektora attīstību.

Ar jauno Eiropas kaimiņattiecību instrumentu uz iniciatīvu balstīta pieeja, kas ir viena no galvenajiem atjaunotās kaimiņattiecību politikas aspektiem, ļaus ES palielināt tās atbalstu partnervalstīm, kas patiesi īsteno padziļinātu un ilgtspējīgu demokrātiju, tostarp ievēro cilvēktiesības, un apstiprinātos reformu mērķus.

Tūkstošgades un arī tālāki attīstības mērķi — cilvēka cienīga dzīve visiem un visur

2013. gads ir izrādījies nozīmīgs gads, veidojot globālās diskusijas par sistēmu pēc 2015. gada. Eiropas Savienība un tās dalībvalstis turpināja spēlēt galveno lomu sarunās par attīstības mehānismu, kas būs tūkstošgades attīstības mērķu (TAM) pamatā pēc 2015. gada. Komisija 2013. gada februārī publicēja pirmo paziņojumu „Cilvēka cienīga dzīve visiem”⁸, ieskicējot ierosināto ES redzējumu sistēmai pēc 2015. gada, proti, līdz 2030. gadam izskaust galēju nabadzību, nodrošinot planētas ilgtspējīgu attīstību, un radīja ceļvedi tā sasniegšanai.

---

⁸ COM(2013) 92 *final*, 27.2.2013.

Ar šo redzējumu tika likts pamats ES pozīcijai attiecībā uz laiku pēc 2015. gada, un tas tika aplūkots diskusijās Eiropas Parlamentā. Turklāt ANO kontekstā tas tika atspoguļots arī ziņojumā, ko sagatavojusi ANO augsta līmeņa darba grupa, kuras sastāvā ir arī komisārs A. Piebalgs, un īpašā pasākuma par tūkstošgades attīstības mērķiem ANO Ģenerālajā asamblejā (Ņujorkā septembrī) nobeiguma dokumentā. Šis dokuments, kuru apstiprināja visu valstu un valdību vadītāji, atspoguļoja globālo vienošanos par to, ka vajadzīga vienota un kopīga pieeja nabadzības izskaušanai un ilgtspējīgai attīstībai.

Komisija 23. septembrī publicēja jaunus rezultātus, parādot ES devumu globālajā cīņā par nabadzības izskaušanu⁹ laikposmā 2004.–2012. gadam. Rezultāti ir iespaidīgi. Tas ir fakts, ka ES finansējums ir palīdzējis pasaulē samazināt nabadzību un atbalstīt TAM, šī procesa ietvarā uzlabojot dzīvi miljoniem cilvēku. Piemēram, ES ārējā attīstības palīdzība kopš 2004. gada ir devusi 70 miljoniem cilvēku (kas ir vairāk nekā Francijas iedzīvotāju skaits) piekļuvi labākam dzeramajam ūdenim, 14 miljoni bērnu var apmeklēt pamatskolu, un vairāk nekā 46 miljoni cilvēku ir saņēmuši palīdzību pārtikas nodrošinājuma veidā.

ES TAM iniciatīva

Visā pasaulē līdz 2010. gadam ir panākta ievērojama virzība TAM sasniegšanā. Tomēr desmit gadus pēc tam, kad mērķi tika pieņemti, daudzās valstīs joprojām ir neiespējami sasniegt dažus no tiem. Tādēļ ES 2010. gadā izstrādāja jaunu TAM iniciatīvu, paredzot uz vajadzībām un mērķu sasniegšanu balstītu finansējumu EUR 1 miljarda apjomā. No tā EUR 700 miljoni bija vērsti uz tiem TAM, kas ir vismazāk sasniegti, piemēram, bēdas, māšu veselība un bērnu mirstība, bet EUR 300 miljoni tika piešķirti valstīm, kam ir laba reputācija palīdzības īstenošanā. Līdz šim ar ES TAM iniciatīvu ir finansēti 70 projekti 46 valstīs.

TAM centienu un globālās cīņas nabadzības izskaušanai ietvarā ievērojams progress ir sasniegts HIV, tuberkulozes un malārijas apkarošanā. Tiek lēsts, ka līdz 2013. gada beigām, izmantojot Pasaules fonda dotācijas vairāk nekā 140 valstīs, šo trīs slimību apkarošanai ir nodrošināta AIDS antiretrovirālā terapija vairāk nekā 6,1 miljonam cilvēku; terapiju saņēmuši 11,2 miljoni cilvēku, kuriem pirmo reizi diagnosticēta atklātā tuberkuloze; un malārijas novēršanai ģimenēm ir piegādāti vairāk nekā 360 miljoni ar insekticīdu apstrādāti moskītu tīkli. Bet joprojām miljoniem cilvēku ir pakļauti infekcijas riskam. Tāpēc 2013. gada beigās ES paziņoja, ka palielinās ieguldījumu Pasaules fondā līdz EUR 370 miljoniem 2014.–2016. gada periodam.

Eiropas Attīstības dienas

Sistēma pēc 2015. gada un paziņojums „Cilvēka cienīga dzīve visiem” bija galvenās tēmas 2013. gada Eiropas Attīstības dienu pasākumā Briselē 2013. gada novembrī. Šajā ikgadējā pasākumā kopā turpina sanākt politikas veidotāji, pilsoniskā sabiedrība, pētnieciskās organizācijas un privātais sektors no attīstītajām un jaunattīstības valstīm, lai apspriestu visaktuālākos attīstības jautājumus. 2013. gada pasākums nebija izņēmums — tas piesaistīja rekordlielu apmeklētāju skaitu, kas pārsniedza 5500.

⁹ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-13-852_en.htm.

ES pilsoņi: palīdzot jaunattīstības valstīm, palīdzam arī sev

Īpašā *Eurobarometer* pētījumā, kas tika veikts Eiropas attīstības dienu ietvaros Briselē 26. un 27. novembrī, atklājās, ka 66 % ES pilsoņu piekrīt apgalvojumam, ka vienai no ES galvenajām prioritātēm jābūt nabadzības izskaušanai jaunattīstības valstīs. Gandrīz septiņi no desmit cilvēkiem (69 %) uzskata, ka, palīdzot jaunattīstības valstīm, tiek palīdzēts arī ES un tās pilsoņiem.

Ar skatu nākotnē

2014. gadā ES turpinās īstenot Pārmaiņu programmu un palielināt ES attīstības sadarbības ietekmi.

Pārmaiņu programmas būtiskākie principi būs plānošanas procesa pamatā gan attiecībā uz mūsu ārējās darbības mehānismiem, gan Eiropas Attīstības fondu. Pārmaiņu programmā ietvertais aicinājums piešķirt lielāku nozīmi privātajam sektoram, veicinot iekļaujošu un ilgtspējīgu izaugsmi, tiks iestrādāts praktiskos priekšlikumos Komisijas paziņojumā, kas tiks publicēts 2014. gada pirmajā pusē.

Bez tam Pārmaiņu programmā ES tiek aicināta pievērsties uz tiesībām balstītai pieejai: tā, lai cilvēktiesības un pārvaldība tiktu ņemtas vērā kā progresu, attīstību un pilsoņu iespēju nodrošināšanu veicinoši nosacījumi. Līdz ar to Komisija strādās, lai visā attīstības procesā sistemātiski integrētu cilvēktiesību principus un standartus un to īstenošanu.

Arī 2014. gadā tiks turpināts darbs pie attīstības sadarbības efektivitātes un lietderīguma uzlabošanas, stiprinot koordinēšanu, politikas virzienu saskaņotību un pārskatatbildību. Tādējādi tiks pabeigta ES rezultātu sistēmas izstrāde, un ES kopējais plānošanas process notiks ātrāk.

Eiropas Savienība un tās dalībvalstis turpinās darbu pie visu TAM sasniegšanas pirms 2015. gadā noteiktā termiņa un arī turpmāk darbosies konstruktīvi globālajā procesā, veidojot sistēmu arī pēc 2015. gada.

Kopumā 2015. gads solās būt attīstībai būtisks gads. To atzīstot, 2013. gada beigās Eiropas Parlaments un Padome bija tuvu tam, lai vienotos 2015. gadu nosaukt par „Eiropas attīstības gadu”. Tā Eiropas Savienībai būtu lieliska iespēja informēt savus pilsoņus par ES attīstības sadarbības pievienoto vērtību un parādīt jau sasniegtos ES rezultātus. Ar to var arī uzsvērt ES unikālo spēju izmantot dalībvalstu apvienotos spēkus, izskaužot nabadzību un stiprinot attīstību, mieru un labklājību visā pasaulē, un nākotnē sasniedzot aizvien vairāk.